

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2025-38-203-212>

УДК 378.147:[37.011.3-051:811.112.2

Шмирко Олена Сергіївна,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри німецької мови,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4422-3137>

olenashmyrko@gmail.com

Боднарчук Тетяна Вікторівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри німецької мови

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7492-3172>

tvbodnarchuk@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття розглядає важливість формування іншомовної стратегічної компетентності у здобувачів вищої освіти, оскільки вона, разом із мовною, мовленнєвою, лінгвосоціокультурною та дискурсивною компетентностями, є складовою іншомовної комунікативної компетентності, тому є важливою в процесі вивчення іноземної мови. Метою дослідження є виявити особливості формування стратегічної компетентності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях з німецької мови у закладах вищої освіти та окреслити можливості її формування.

Виявлено, що у методичній літературі стратегічну компетентність трактують як здатність досягати цілей комунікації, уміння компенсувати труднощі у спілкуванні та недостатню мовну, мовленнєву та лінгвосоціокультурну компетентність, використовуючи вербальні й невербальні засоби в процесі спілкування. Наголошено, що оволодіння стратегічною компетентністю уможливорює полегшення процесу вивчення іноземної мови, забезпечує формування свідомого ставлення здобувачів вищої освіти до нього і керування означеним процесом.

Наголошено, що у методичній літературі виокремлюють прямі та непрямі навчальні стратегії.

Розглянуто особливості формування прямих навчальних стратегій (стратегій запам'ятовування, когнітивних та компенсаторних стратегій) та непрямих (метокогнітивних, емоційних та соціальних стратегій).

Зазначено, що оволодіння іншомовною стратегічною компетентністю здобувачами вищої освіти є важливим чинником підвищення рівня їхньої комунікативної компетентності. Наголошено, що основне завдання майбутнього учителя іноземної мови – не лише оволодіти іншомовною стратегічною компетентністю, а й уміти сформувати її у здобувачів освіти в процесі професійної діяльності.

Ключові слова: стратегічна компетентність; прямі навчальні стратегії; непрямі навчальні стратегії; стратегії запам'ятовування; когнітивні стратегії; компенсаторні стратегії; метакогнітивні стратегії; емоційні стратегії; соціальні стратегії.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасний розвиток освіти вимагає від учасників освітнього процесу гнучкості та уміння швидко реагувати та адаптуватися до нових викликів. Зокрема, основні зусилля в навчальному процесі повинні бути спрямовані на перетворення цього мовного розмаїття із бар'єра для комунікації у джерело взаємного збагачення та співробітництва. Європейський контекст сучасної освіти є умовою гармонізації нових парадигм викладання іноземної мови, в тому числі оволодіння іншомовною стратегічною компетентністю, яка є складовою комунікативної компетентності [9].

Прогресивні зміни, що відбуваються у системі вищої освіти, вимагають від здобувачів вищої освіти уміння навчатися автономно. Автономне навчання передбачає, насамперед, уміння використовувати ефективні навчальні стратегії, що є свідченням сформованості у них стратегічної компетентності.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що стратегія є однією із основних категорій навчання у європейських країнах. Стратегія передбачає уміння самостійно оволодівати іноземною мовою з метою задоволення комунікативних потреб. Отже, необхідність формування стратегічної компетентності здобувачів вищої освіти в процесі вивчення іноземної мови зумовлена як зовнішніми причинами, як то: створення бази для єдиної міжнародної освітньої політики для країн європейського простору, де стратегія виділена як одна з основних категорій процесу навчання [9], так і внутрішніми причинами, як то: необхідність формування особистісних ресурсів здобувачів вищої освіти, розвиток здібностей і здатності їх до самостійного ефективного оволодіння іноземною мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стратегії та проблеми, пов'язані із формуванням стратегічної компетентності знаходимо вперше почали досліджувати американські науковці Дж. Рубін, Г. Стерн, Н. Нейман. Пізніше цією проблемою займалися Р. Оксфорд, Дж. О'Меллі, А. Шамо, Д. Ньюнен, Г. Стерн, Г. Каспер, Е. Келлерман. Питання формування мовленнєвих й мовних, соціокультурних, соціолінгвістичних, дискурсивних і стратегічних компетенцій як складових іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти вивчали О. Бігич, Н. Бориско, Т. Задорожна, Т. Литньова, С. Ніколаєва,

В. Редько, Н. Склярєнkota ін. Н. Білоножко вивчала формування англомовної стратегічної компетентності у здобувачів освіти старшої школи, Л. Ягеніч – у молодших школярів, Н. Борисова – у вчителів іноземної мови.

Аналіз досліджень вищезазначених авторів засвідчує, що основна увага у методичній літературі приділялася формуванню іншомовної комунікативної компетентності в цілому, але питання формування іншомовної стратегічної компетентності у здобувачів вищої освіти як майбутніх вчителів німецької мови потребує детальнішого вивчення, що зумовлює актуальність публікації.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою дослідження є виявлення особливостей формування стратегічної компетентності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях з німецької мови в закладах вищої освіти та окреслити можливості для її формування на практичних заняттях німецької мови у закладі вищої освіти.

Для досягнення мети необхідно вирішити такі **завдання**: розглянути трактування понять «стратегія» і «стратегічна компетентність» у науковій літературі; описати підходи, методи та цілі формування іншомовної стратегічної компетентності у здобувачів вищої освіти; окреслити можливості формування іншомовної стратегічної компетентності на практичних заняттях німецької мови у закладі вищої освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Зміни пріоритетів у системі освіти зумовлюють її орієнтацію на компетентнісний підхід, що передбачає спрямованість навчання на набуття знань, умінь, навичок та компетентностей, тобто формування і розвиток основних і предметних компетентностей особистості, в результаті якого буде сформована загальна компетентність людини [2].

З метою розкриття сутності поняття «стратегічна компетентність» з точки зору лінгвістики, психології, соціолінгвістики, дидактики та лінгводидактики, розглянемо понятійний спектр «стратегія – стратегічна компетентність».

Поняття «стратегія» походить від латинського «strategos» і використовується у військовій термінології, когнітивній психології, менеджменті та веденні бізнесу, а з кінця минулого століття – у лінгвістиці та методиці навчання іноземних мов.

Стратегія визначається як «мистецтво планування ..., заснованого на правильних, далекосяжних прогнозах» [5, с. 582-583]. З точки зору лінгводидактики, стратегія – це те, як люди використовують мовленнєві акти задля досягнення комунікативної мети. В процесі оволодіння іноземною мовою використовуються різноманітні стратегії, які значно полегшують цей процес, оскільки, якщо здобувачі освіти знатимуть про ці стратегії, то матимуть можливість обирати ті, що найбільше їм підходять і використовуватимуть їх.

Виявлено, що у науковій літературі немає єдиного і чіткого визначення поняття «стратегічна компетентність». Означене поняття було введено в науковий обіг як результат наукової співпраці М. Кенейла і М. Свейн. Автори визначили стратегічну компетентність як достатнє володіння стратегіями комунікації, що використовуються з метою компенсації недоліків у спілкування, що можуть бути спричинені недостатньою компетентністю співрозмовників або певними умовами ситуації спілкування, а також з метою підвищення ефективності процесу комунікації [7]. І хоча до недавнього часу стратегічною компетентністю займалось відносно небагато науковців, її визначення зазнало багатьох інтерпретацій та трактувань.

О. Цепкало розглядає стратегічну компетентність як здатність використовувати вербальні та невербальні стратегії спілкування в процесі комунікації з метою компенсації труднощів у спілкуванні та недостатньої комунікативної компетентності, а також задля досягнення цілей комунікації та запобігання її зриву [6].

В. Рябоконь під поняттям «стратегічна компетентність» розуміє здатність особи компенсувати недостатність знань з мови в процесі спілкування та, добираючи правильну стратегію і тактику комунікації, набувати як мовленнєвий, так і соціальний досвід комунікації [4].

О. Рейпольська вважає, що стратегічна компетентність – це уміння застосовувати вербальні і невербальні стратегії для компенсування незнання правил [3].

Погоджуємося із думкою більшості вітчизняних методистів (П. Бех, О. Бігич, С. Ніколаєва та інші), що стратегічна компетентність розглядається як важлива складова іншомовної комунікативної компетентності і її формування є основною метою при вивченні іноземної мови.

Традиційно поняття стратегічної компетентності сучасні лінгводидакти розглядають як комунікативні й навчальні стратегії. У Рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти акцентується необхідність формування комунікативних стратегій, які розуміють як спосіб виконання комунікативних завдань [9]. Сформованість комунікативних стратегій уможливорює ефективну та успішну мовленнєву діяльність в усіх її видах: рецептивні стратегії (аудіювання й читання), продуктивні стратегії (говоріння та писемне мовлення), інтерактивні стратегії (мовленнєва взаємодія), посередницькі стратегії тощо, що сприяє оволодінню іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

М. О'Меллі та А. Шамо вважають стратегії усвідомленими думками і діями здобувачів освіти, якими вони користується для навчальної мети і виокремлюють дві групи стратегій вивчення іноземної мови: основні та допоміжні. До основних стратегій дослідники відносять мнемічні (запам'ятовування); когнітивні (аналіз і відбір матеріалу, відповідно до мети навчання; пошук інформації; визначення головної думки чи ідеї; опрацювання звукової і графічної форм; розпізнавання та використання мовленнєвих зразків; комбінування матеріалу тощо); компенсаторні (здогадка, вживання синонімів, антонімів тощо для компенсації недостатніх мовних знань / мовленнєвих умінь). Допоміжні стратегії охоплюють метакогнітивні, афективні та соціальні. Метакогнітивні стратегії уможливають концентрацію на навчанні, усвідомлення його процесу, контроль власної навчальної діяльності; афективні виступають засобами самозаохочення, мотивації, подолання страху;

соціальні передбачають уміння і бажання спілкуватися іноземною мовою, співпрацювати у процесі навчання [10].

Згідно класифікації Р. Оксфорд, стратегії оволодіння іноземними мовами поділяються на прямі та непрямі. Прямі охоплюють роз'яснення, перевірку, контроль, запам'ятовування, вгадування, індуктивні та дедуктивні міркування і практику спілкування. Вони також передбачають уміння концентруватися на завданні, планування свого робочого часу, оцінку результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти. Непрямі стратегії регулюють вивчення мови та базуються на стилях навчання здобувачів освіти, їхніх емоційних чи поведінкових характеристиках [11].

Як свідчить аналіз наукової літератури, означена класифікація навчальних стратегій активно використовується багатьма дослідниками в цій галузі на сучасному етапі. Тому у нашому дослідженні ми послуговуватимемось нею.

До прямих навчальних стратегій відносимо стратегії запам'ятовування (мнемічні), пізнавальні (когнітивні) та компенсаторні стратегії.

Стратегії запам'ятовування є першочерговими для засвоєння мовного матеріалу, тобто лексичних одиниць та граматичних структур, проте, вони необхідні також для запам'ятовування інформації, яку здобувачі вищої освіти отримують під час аудіювання, читання, перегляду відеоматеріалів тощо. Тому на практичних заняттях з німецької мови важливо показати здобувачам вищої освіти, майбутнім учителям німецької мови, які стратегії запам'ятовування існують, а кожен студент повинен обрати ті, що найбільше прийнятні для нього особисто та користуватися ними самому й вміти формувати і розвивати ці стратегії в здобувачів освіти під час своєї професійної діяльності.

Серед основних стратегій запам'ятовування, які пропонуємо на практичних заняттях, є вивчення лексичного матеріалу в контексті. Тому на практичних заняттях з німецької мови практикуємо таке завдання, як скласти розповідь із запропонованих слів. Це можуть бути тематично пов'язані або зовсім різні слова, які пропонує викладач, або здобувачі освіти. Таке завдання є ефективним як індивідуальне та може використовуватися для роботи в парах або в малих групах.

Сприяє запам'ятовуванню також використання асоціативних схем, яка вперше була запропонована на початку 1980-х років Г. Ріко у США. Дослідниця дотримувалася гіпотези «спеціалізації півкуль головного мозку»: кожна півкуля обробляє інформацію по-різному: ліва – відповідає за логічне, лінійне та раціональне мислення, а права – за образне мислення, почуття, уяву, емоції та «розум, що панує в дитинстві» [12, с. 66]. За допомогою асоціативних схем, на думку Г. Ріко, можна подолати бар'єр між лівою та правою півкулями, між свідомістю та несвідомістю, в результаті чого зменшується страх та напруженість і розвиваються навички образного мислення [12].

Крім того, запам'ятовуванню лексичного матеріалу сприяють також лексичні картки, візуалізація лексичних одиниць, перегляд відеоматеріалів та прослуховування пісень.

Пізнавальні або когнітивні стратегії передбачають аналіз і трансформування навчального матеріалу. Щодо опрацювання мовного матеріалу, то ці стратегії передбачають порівняльний аналіз лексичних та граматичних структур із рідною мовою, або, якщо

німецька мова вивчається як друга іноземна, то з першою іноземною мовою, зазвичай із англійською, що сприяє кращому засвоєнню лексичних одиниць і граматичних структур. Особливо важливими є когнітивні стратегії для формування мовленнєвих навичок здобувачів вищої освіти. Наприклад, під час читання чи аудіювання тексту здобувачі вищої освіти отримують завдання визначити ключові слова, поділити його на смислові частини, а також здогадатися про значення незнайомих слів, які містить цей текст. Досить ефективним є також завдання прочитати розрізаний на частини текст, попередньо відтворивши його цілісність. З метою формування компетентності у говорінні чи писемному мовленні доцільним є використання таких пізнавальних стратегій, як відбір граматичного і лексичного матеріалу, який є необхідним для вираження власної думки; складання плану повідомлення; використання мовленнєвих кліше; формулювання тез тощо.

Компенсаторні стратегії – це способи пошуку здобувачем вищої освіти шляхів виходу із проблемних ситуацій, коли він не володіє необхідними знаннями та вміннями (вміння здогадатися про значення незнайомих слів з контексту; використовувати мову тіла (міміку та жести), коли бракує слів для висловлення власної думки; здатність читати текст з метою розуміння загальної інформації без використання словника; здогадатися про те, що каже співрозмовник; використовує синоніми, антоніми тощо). Деякі науковці стверджують, що компенсаторні стратегії умовно можна поділити на *навчальні* та *комунікативні*. Проте, аналіз наукових джерел виявив, що більшість дослідників стверджують, що у процесі навчання іноземної мови стратегії не можливо чітко розділити на комунікативні та навчальні, оскільки одна і та ж стратегія може вважатися навчальною в процесі вивчення іноземної мови і комунікативною під час безпосереднього спілкування з носіями мови [1, с. 448].

Якщо розглядати компенсаторні стратегії як навчальні, то вони включають повторення, класифікацію, перенос, дедукцію, індукцію та інше. За предметом компенсації ці стратегії можна поділити на мовні (компенсують нестачу розвитку мовної компетентності); соціолінгвістичні (компенсують недостатній розвиток соціокультурної компетентності) та дискурсивні (компенсують проблеми мовленнєвої компетентності, а саме: підтримання розмови, вираження думок, почуттів тощо). Формуванню компенсаторної стратегії на практичних заняттях з німецької мови сприяють рольові ігри, які можна використовувати під час вивчення будь-якої теми.

До непрямих навчальних стратегій Р. Оксфорт відносить метакогнітивні, емоційні та соціальні стратегії [11].

Метакогнітивні стратегії спрямовані на обдумування шляхів підвищення ефективності навчання, тобто передбачають планування (визначення конкретних завдань і часу їх виконання, підготовка місця і засобів навчання тощо); самоконтроль (чи правильно написано, чи правильно вибрана часова форма дієслова, узгоджено прикметник з іменником тощо) та самооцінку (наприклад, за допомогою ключів). З метою формування метакогнітивних стратегій на практичних заняттях доцільно обговорювати із здобувачами освіти (звичайно, німецькою мовою) те, як саме вони опрацьовували тексти, працювали із відеоматеріалами самостійно, які поради вони могли б дати початківцям у вивченні іноземної мови тощо.

Емоційні (або, як їх ще прийнято називати у наковій літературі – афективні) стратегії передбачають вміння здійснювати емоційний самоконтроль, що допомагає впоратися з почуттям тривожності в навчальній аудиторії. На практичних заняттях з німецької мови пропонуємо техніки креативного письма, оскільки, як свідчить досвід, саме писемне мовлення викликає у здобувачів вищої освіти найбільший страх та небажання щось писати. На занятті досить важливо є викликати у здобувачів вищої освіти позитивні емоції (за допомогою гумористичних оповідань, цікавих інтерпретацій аналізованих текстів, кумедних картинок, що ілюструють різноманітні ситуації спілкування, використання мемів тощо). Багаторічні спостереження засвідчують, що успішність здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від почуттів, емоцій та настрою в аудиторії, ніж від навчальних матеріалів, методів та форм роботи. А отже, формування та розвиток афективних стратегій визнається потужним чинником у навчанні.

Соціальні стратегії передбачають, насамперед, толерантне ставлення до іншої культури, кооперацію і співпрацю, співпереживання. Названі стратегії орієнтовані на особистісну взаємодію усіх учасників навчального процесу, акцентування уваги на важливості навчання, кооперації та командної роботи, а також підвищення мотивації до комунікації, зокрема, з носіями мови [8, с. 105]. На практичних заняттях з німецької мови здобувачі вищої освіти досить часто, виконуючи різні види завдань, можуть вільно пересуватися аудиторією, вибирати самостійно мовленнєвого партнера. Соціальні стратегії передбачають також формування вміння працювати в команді, тому ефективними є завдання, які передбачають роботу в малих групах.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Оволодіння іноземною мовою – це індивідуальний процес, який значною мірою залежить від когнітивних та навчальних здібностей кожного окремого здобувача вищої освіти, тому важливим завданням для викладача є формування іншомовної стратегічної компетентності у майбутніх учителів на практичних заняттях з німецької мови в закладах вищої освіти. Оскільки стратегічна компетентність передбачає оволодіння стратегіями комунікації, що використовуються з метою компенсації недоліків у спілкуванні, що спричинені умовами самої комунікативної ситуації чи недостатньою мовною чи мовленнєвою компетентністю комунікантів, а також з метою підвищення ефективності процесу комунікації. У процесі формування іншомовної стратегічної компетентності вирішується низка методичних, дидактичних та лінгвопсихологічних завдань, а саме: пізнання здобувачем вищої освіти себе як суб'єкта навчальної діяльності, підвищення мотивації до вивчення іноземної мови, рефлексія щодо використання навчальних стратегій. Тому важливо спрямувати увагу майбутніх учителів німецької мови на можливість використання ними різноманітних стратегій і необхідність їх усвідомленого ставлення до організації процесу оволодіння німецькою мовою, оскільки оволодіння

стратегічною компетентністю є необхідною передумовою для успішного формування іншомовної комунікативної компетентності в цілому.

Напрями подальших досліджень вбачаємо у розробці вправ та завдань для формування стратегічної компетентності в усіх видах мовленнєвої діяльності.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів*, 2013. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 590.
2. *Педагогіка вищої школи: навч. посіб.*, 2007. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. [3-тє вид., перероб. і доп.]. Київ: Знання, 495.
3. Рейпольська, О. Д., 2004. Педагогічні умови мовленнєвого розвитку у дітей у різновіковій групі дитячого садка (на матеріалі англійської мови): *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.08. Київ*, 20.
4. Рябоконь, В.В., 2016. Формування діяльнісної (стратегічної) компетентності в здобувачів освіти на уроках української мови в основній школі: *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. Київ*, 22.
5. *Словник іншомовних слів*, 2019. / Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана; [уклад.: Л. В. Музичко, Л. М. Шкарапута, С. М. Морозов]. Вид. 2-ге, допов. та доопрац. Київ: Наукова думка, 785.
6. Цепкало О. В. Роль стратегічної компетенції у формуванні іншомовного професійного спілкування студентів технічного ВНЗ. 2011. Доступно: <https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=MLSShyoAAAAJ&citation_for_view=MLSShyoAAAAJ:7PzlFSSx8tAC>.
7. Canale, M., & Swain, M., 1980, Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
8. Conrad, J. C. 2006. *Lernstrategien als Voraussetzung eines modernen, schülerorientierten Fremdsprachenunterrichts: Klassifikationen, Trainingsprogramme und die Rolle der Lehrbücher*. Duisburg; Essen, 236.
9. *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*, 2001. Berlin Langenscheidt, 245.
10. O'Malley, J. M. & Chamot, A. U., 1990. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press. 260.
11. Oxford, R. L. 1990. *Language Learning Strategies. What every teacher should know*. New York: Newbury House Publishers, 192.
12. Rico, L. G., 1984. *Garantiert schreiben lernen*. Reinbek: Rowohlt, 312.

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE STRATEGIC COMPETENCE IN PRACTICAL GERMAN LANGUAGE CLASSES IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Olena Shmyrko,

Candidate of Pedagogical Sciences,
senior lecturer of the Department of German Language,
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko-University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4422-3137>
olenashmyrko@gmail.com

Tetiana Bodnarchuk,

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the German Language Department,
Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko-University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7492-3172>
tvbodnarchuk@gmail.com

Abstract. This article highlights the significance of developing strategic competence in foreign languages among higher education applicants. As a key component of overall communicative competence – alongside linguistic, speech, sociocultural, and discursive elements – strategic competence plays a crucial role in effective language acquisition. The study aims to explore how strategic competence can be cultivated during German language practical sessions in higher education institutions and to assess the potential methods for its development.

The review of methodological literature shows that strategic competence is commonly defined as the capacity to achieve communication objectives and to compensate for communication challenges or gaps in linguistic, speech, or sociocultural knowledge by employing both verbal and non-verbal tools. Developing this competence supports language learning by reflecting learners' conscious and proactive approach to acquiring and managing a foreign language.

The literature distinguishes between two primary categories of learning strategies: direct and indirect. This article examines the development of direct strategies – including memory-based, cognitive, and compensatory techniques – as well as indirect strategies, such as metacognitive, affective, and social approaches.

It is concluded that acquiring strategic competence significantly enhances students' communicative abilities. Furthermore, foreign language teachers must not only develop this competence themselves but also possess the skills to foster it in their students as part of their professional teaching responsibilities.

Key words: strategic competence; direct learning strategies; indirect learning strategies; memorization strategies; cognitive strategies; compensatory strategies; metacognitive strategies; emotional strategies; social strategies.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. *Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia i praktyka* [Methods of Teaching Foreign Languages and Cultures: Theory and Practice]: pidruchnyk dlia studentiv klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv, 2013. Bihych O.B., Borysko N.F., Boretska H.E. ta in. / za zahaln. red. S.Iu. Nikolaievoi. Kyiv: Lenvit, 590.
2. *Pedahohika vyshchoi shkoly* [Pedagogy of Higher Education]: navch. posib., 2007. Z. N. Kurliand, R. I. Khmeliuk, A. V. Semenova ta in.; za red. Z. N. Kurliand. [3-tie vyd., pererob. i dop.]. Kyiv: Znannia, 495.
3. Reipolska, O. D., 2004. Pedahohichni umovy movlennievoho rozvytku u ditei u riznovikovii hrupi dytiachoho sadka (na materialy anhliiskoi movy) [Pedagogical Conditions for Speech Development in Children of Mixed-Age Kindergarten Groups (Based on English Language Material)]: *avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: spets. 13.00.08*. Kyiv, 20.
4. Riabokon, V.V., 2016. Formuvannia diialnisnoi (stratehichnoi) kompetentnosti v zdobuvachiv osvity na urokakh ukrainskoi movy v osnovnii shkoli [Formation of Activity-Based (Strategic) Competence in Students in Ukrainian Language Lessons in Basic Secondary School]: *avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk: 13.00.02*. Kyiv, 22.
5. *Slovnnyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of Foreign Words], 2019. / Nats. un-t im. Tarasa Shevchenka, Kyiv. nats. ekon. un t im. Vadyma Hetmana; [uklad.: L. V. Muzychko, L. M. Shkaraputa, S. M. Morozov]. Vyd. 2-he, dopov. ta dooprats. Kyiv: Naukova dumka, 785.
6. Tsepkało, O. V., 2011. *Rol stratehichnoi kompetentsii u formuvanni inshomovnoho profesiinoho spilkuvannia studentiv tekhnichnoho VNZ* [The Role of Strategic Competence in the Formation of Foreign Language Professional Communication of Technical University Students]. Dostupno: <https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=MLSShyoAAAAJ&citation_for_view=MLSShyoAAAAJ:7PzIFSSx8tAC>.
7. Canale, M., & Swain, M., 1980, Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. *Applied Linguistics*, 1, 1-47.
8. Conrad, J. C. 2006. *Lernstrategien als Voraussetzung eines modernen, schülerorientierten Fremdsprachenunterrichts: Klassifikationen, Trainingsprogramme und die Rolle der Lehrbücher*. Duisburg; Essen, 236.
9. *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*, 2001. Berlin Langenscheidt, 245.
10. O'Malley, J. M. & Chamot, A. U., 1990. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press. 260.
11. Oxford, R. L. 1990. *Language Learning Strategies. What every teacher should know*. New York: Newbury House Publishers, 192.
12. Rico, L. G., 1984. *Garantiert schreiben lernen*. Reinbek: Rowohlt, 312.